

'LATER DACHT IK: JÉZUS'

door Silvan Schoonhoven

Amsterdam - Verlichting, liefde en vergif - de beweging van Bhagwan staat weer vol in de schijnwerpers. Dankzij de razend populaire Netflix-serie Wild Wild Country wordt een pijnlijke episode uit de historie van de Indiase goeroe opnieuw opgerakeld. In Nederland heeft Bhagwan Shree Rajneesh, ook bekend als Osho, nog steeds duizenden volgelingen. Ze kijken naar Netflix met gemengde gevoelens.

Hoe! Hoe! Hoe! Hoe! De meditatiekamer in de Amsterdamse Pijp trilt op zijn grondvesten. Een handvol mensen springt, gromt als beesten, blaft als honden, vloekt, tiert en ramt in op kussens. Welkom bij de 'Dynamic'-meditatie, waarbij alle emoties eruit worden geperst. De een is op zijn sokken na naakt, een ander draagt een rood gewaad tot de enkels, een derde draagt fitness-kleding. Vanaf de muur kijkt een portret van een vergevingsgezind glimlachende Osho de kamer met stampende en gillende mensen in.

De Osho Mevlana commune in de Amsterdamse Pijp is een van de restanten van de massabeweging rond Bhagwan, later Osho genoemd. In de jaren zeventig maakte die furore onder zoekende westerlingen. Osho verkondigde in India een radicale boodschap die oosterse wijsheid mengde met westerse behoeften. Er was vrije seks, spiritualiteit en een enorme saamhorigheid.

De toeloop was zo sterk dat de Indiase commune te klein werd. In 1981 verhuisde Osho zijn gemeenschap naar een ranch in de Amerikaanse staat Oregon. De dorpelingen raakten onmiddellijk in oorlog met de in oranje geklede 'sannyasins' (leerlingen). Terwijl Osho zich om spirituele redenen in stilzwijgen hulde, liep het conflict volledig uit de hand.

Osho's secretaresse Ma Anand Sheela was de kwade genius. Zij en een groepje samenzweerders smeedden moordplannen tegen Osho's arts. Ze vergiftigden restaurants in het dorp met salmonella waardoor 751 mensen in het ziekenhuis belandden. Het was de grootste bio-terreuraanval uit de Amerikaanse geschiedenis. Osho werd het land uitgezet en stierf in 1990 in India, Sheela kreeg twintig jaar cel. De beweging dunde uit maar overleefde.

Sumeru wist zich het zweet van het voorhoofd, na een uur lang Dynamic-meditatie in de Amsterdamse commune. Hij maakte die roemruchte episode in Oregon mee. „Ik heb rare dingen gezien, hoor. Achteraf dacht ik: Jézus. Hoe ze daar met wapens liepen. Probleem was dat een klein groepje daar de macht greep. Het is ontspoord, daar draai ik niet omheen. Maar de boodschap van Osho staat er los van. Die blijft waardevol. Luister maar naar zijn tapes. Dan hoor je het.”

Yoyo van der Kooi was veertig jaar geleden op slag in de ban van de Indiër. „Ik wilde Osho allerlei dingen vragen, maar toen ik in zijn ogen keek was ik sprakeloos en voelde ik onvoorwaardelijke liefde. Alle vragen losten op, ik kon alleen maar lachen en janken. Het heeft mij blijvend veranderd.”

Sannyasins zijn soms huiverig om ervoor uit te komen dat ze inspiratie vinden bij Osho. Altijd weer dezelfde verhalen; dat hij een goeroe was met 96 Rolls-Royces in een sekte waar vrije seks aan de orde van de dag was. Ze worden er doodmoe van.

De Netflix-serie rakelt alle clichés weer op. Osho-leerlingen zijn daarom verdeeld over Wild Wild Country, waarin Sheela (68) haar verhaal vertelt. Ze vinden het 'gekleurd', 'ramptoerisme' maar ook 'fascinerend'. „Ik was helemaal blij toen ik de eerste aflevering zag”, vertelt Ambara, die ook in Oregon was. „Ik dacht: wat een fijne groep waren we eigenlijk. Kritische, slimme mensen die een *soul family* vormden. Ik denk niet dat Osho op de hoogte was van die salmonella. Het zou me onthutsen als dat wel zo was.”

Osho wist niets van de vergiftigingsplannen, weet Tarangita Bosman zeker: „Wel dat er iets ging gebeuren. Na Oregon legde hij het ons uit: zien jullie nu dat fascisme in ons allemaal huist? Ze vroegen: maar waarom greep u niet in? Osho antwoordde: dat had gekund, maar dan hadden jullie niets geleerd.”

Bij Van der Kooi overheerst een positief gevoel over Oregon. „Iedereen werkte keihard. Mensen deden werk dat ze niet gewend waren, daardoor liepen zaken soms traag. Toch had iedereen eindeloos geduld. In de rij werd in de brandende zon gelachen en geknuffeld. Dat heb ik nergens ter wereld gezien.”

Natuurlijk waren er spanningen. „Osho kreeg gewapende escortes. Maar ik kan me goed voorstellen dat mensen die zelf geen vlieg kwaad doen, zich verdedigen tegen dorpelingen die zelf met wapens rond de commune liepen. In mijn beleving is er niet zoveel misgelopen, het was een experiment waar veel van is geleerd. Sheela dacht op een goed moment: het doel heiligt de middelen, we doen wat bacteriën in het water. De CIA doet zulke dingen toch ook?”

De episode-Oregon stelt Ambara gerust. „Het heeft me geleerd mijn eigen onvolmaaktheden te aanvaarden. Zelfs Osho maakte fouten.”